

Informacja vs dezinformacja czyli jak rozpoznać fake newsy

Pandemia koronawirusa wywołała w ludziach lęk, zrodziło się wiele obaw, ponieważ dla wszystkich była to wielka niewiadoma. W sieci zaczęły pojawiać się różne komunikaty, które często nie miały związku z rzeczywistością np. jakiś czas temu ukazały się wpisy sugerujące, że technologia 5G może mieć związek z pandemią, a dokładnie z rozprzestrzenianiem się wirusa i nasileniem objawów zakażenia. Koncepcja jakże ciekawa, ale czy prawdziwa?

Sprawa stała się na tyle poważna, że do wspomnianych doniesień odniosło się szereg instytucji. Do tej pory można spotkać się z nieprawdziwymi informacjami, które nadal wywołują niepokój, a co za tym idzie wprowadzają zamęt i dezinformację. Nie dotyczy to tylko wirusa.

„Falszywe wiadomości” rozpowszechniane na szeroką skalę, mające charakter sensacyjny, prowadzący do wyrobienia u odbiorców określonego poglądu to tzw. *fake newsy*. Zjawisko to można rozumieć jako plotkę masowo rozprzestrzeganą za pomocą np. internetu, której celem jest wzbudzenie silnych emocji u wielu odbiorców. W mediach społecznościowych szerzy się wyjątkowo szybko i czasami trudno zorientować się, kto jest autorem komunikatu. Dlatego, mimo że fake news funkcjonuje na różnych płaszczyznach, jest szczególnie niebezpieczny właśnie tutaj.

Jak go rozpoznać? Publikacje te wyróżniają tendencyjne nagłówki i grafiki, które mają przykuć uwagę odbiorcy i ukształtować jego opinię na dany temat. Często znajdują się tam wpisy zawierające dane liczbowe, ale bez podania źródła.

Tego typu wiadomości mogą być formą żartu czy potrzebą zwrócenia uwagi na jakiś problem, ale niestety zdarzają się również sytuacje, gdy jedna osoba bądź jakaś firma pada ofiarą zaplanowanych działań mających na celu m.in. zmniejszenie dochodu wspomnianej jednostki i zniszczenie jej wizerunku. Wielu konsumentów po przeczytaniu fake newsa przygotowanego np. przez konkurencję, w którym opisane zostały szkodliwe działania firmy, takie jak zanieczyszczanie środowiska czy wykorzystywanie do pracy nieletnich, szybko zrezygnowałoby z jej usług, a należy pamiętać o tym, że sprostowanie nieprawdziwej informacji może być bardzo trudne, czasem nawet niemożliwe. (źródło: <https://dane.gov.pl/pl/article/1256,prawda-czy-fake-news-jak-nie-dac-sie-nabrac>)

Fake newsy mogą występować w formie artykułów o krzykliwych (clickbatowych) tytułach, które wprowadzają w błąd, dopiero po przejściu na stronę okazuje się, że z tekstu nic nie wynika i jest to na przykład ukryta reklama albo próba wyłudzenia danych. Sytuację dodatkowo komplikuje to, że każde działanie, m.in. reakcja na taki fake news, zostaje zapamiętane w sieci. Cyberprzestępca chce nakłonić Cię do kliknięcia w link do fałszywej strony bądź pobrania załącznika ze złośliwym oprogramowaniem, co może skutkować np. przejściem Twoich danych logowania do usług bankowości elektronicznej.

Co zrobić, aby ochronić się przed fałszywi informacjami?

1. Traktuj z dystansem komunikaty, które pojawiają się w internecie, szczególnie w mediach społecznościowych.
2. Sprawdź źródło, zarówno wpisu jak i zamieszczonych zdjęć - może zdarzyć się tak, że materiał pochodzi z zupełnie innego wydarzenia. Zwróć uwagę również na datę opublikowania wiadomości.
3. Zastanów się na spokojnie, zanim wyrobisz sobie opinię na dany temat, tym bardziej jeżeli chcesz skomentować czy udostępnić informację. Zawsze wnikliwie zapoznaj się z poruszonym zagadnieniem, możesz sięgnąć do innych źródeł.
4. Jeśli masz jakiegokolwiek wątpliwości - sprawdź, zapytaj, nie spiesz się. Zobacz film kampanii „Bankowcy dla edukacji” pt.: „Bądź cyberbezpieczny! Zanim cokolwiek zrobisz zweryfikuj informację” - link: <https://youtu.be/N0xYooUHesQ>

Program sektorowy „Bankowcy dla Edukacji” to jeden z największych programów edukacji finansowej w Europie. Jest on realizowany od 2016 r. z inicjatywy Związku Banków Polskich przez Warszawski Instytut Bankowości. Jego celem jest edukowanie uczniów, studentów i seniorów w zakresie podstaw praktycznej wiedzy dotyczącej ekonomii, finansów, bankowości, przedsiębiorczości, cyberbezpieczeństwa i obrotu bezgotówkowego.

Zapraszamy na stronę www.bde.wib.org.pl

